

ČESKÁ SPRÁVA
SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

JAK SE SPRÁVNĚ ORIENTOVAL V PŘEHLEDU DOB DŮCHOVÉHO POJIŠTĚNÍ

K čemu přehled dob pojištění slouží?

Z přehledu dob důchodového pojištění je možné zjistit, jaké doby pojištění (zaměstnání), případně náhradní doby pojištění, má Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) ve své evidenci. Každý má tedy možnost si mj. zkontrolovat, zda bývalí zaměstnavatelé zaslali ČSSZ doklady o výdělečné činnosti a potvrdili výdělky ve správné výši. Z přehledu dob pojištění lze také poznat, zda příslušné doklady/informace do evidence ČSSZ zaslal např. úřad práce (doklad o době vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání), příslušná OSSZ (doklady o době podnikání nebo dobrovolného důchodového pojištění). Přehled dob pojištění také upozorní na doby neevidované (tzv. mezery), na které ČSSZ nemá ve své evidenci žádné záznamy.

Jaký je rozdíl mezi zaměstnáním a pojištěním?

Jde o terminologii vycházející z právní úpravy. Doby získané do 31. 12. 1995 se označují jako doby zaměstnání a doby od 1. 1. 1996 (tj. od účinnosti zákona o důchodovém pojištění) jako doby pojištění. Jejich význam pro důchod je stejný.

Proč jsou uvedeny výdělky až od roku 1986?

Podle zákona o důchodovém pojištění začíná od roku 1986 období, v němž se dosažené hrubé výdělky (vyměřovací základy) zahrnují do výpočtu důchodové dávky. Hrubé výdělky před tímto rokem (až na výjimky) se pro výpočet důchodu nezohledňují.

Jaké doby obvykle nejsou evidované? Proč není evidovaná doba péče, vojny a studia?

V evidenci ČSSZ zpravidla nejsou některé náhradní doby pojištění, protože není zákonná povinnost je předávat k průběžné evidenci. Nejčastěji je to doba studia, vojenské (civilní) služby a péče o dítě. V některých případech tyto doby v přehledu pojištění být uvedeny mohou, pokud doklady o nich byly v minulosti ČSSZ předány např. v souvislosti s dříve podanou žádostí o důchod apod. Doba vojenské služby je v přehledu uvedena (jako doba zaměstnání/pojištění), pokud byla vykonána během pracovního poměru a tento zaměstnavatel délku jejího trvání vyznačil na evidenčním listu důchodového pojištění.

Co znamená náhradní doba pojištění?

Náhradní doba pojištění je životní období pojištěnce, v němž není odváděno žádné pojistné, a přesto tato doba může být plně nebo zčásti započtena do jeho potřebné doby pojištění. Všechny náhradní doby pojištění jsou uvedeny v zákoně o důchodovém pojištění, který také stanoví, v jakém rozsahu se pro důchod započítávají. Nejčastějšími náhradními dobami jsou péče o dítě do 4 let věku, studium před 1. 1. 2010, evidence u Úřadu práce České republiky, pobírání invalidního důchodu třetího stupně či péče o osobu závislou na pomoci jiné osoby.

Co je vyloučená doba?

Vyloučená doba nijak nesouvisí se získanou dobou pojištění. Je to doba, jejíž funkcí je tzv. nerozmělnit průměr hrubých výdělků (vyměřovacích základů) pro výpočet důchodu za období, kdy nebyla vykonávána výdělečná činnost ze zákonem „omluvných“ důvodů. Vyloučenými dobami jsou zejména doba dočasné pracovní neschopnosti, doba pobírání ošetrovného, doba potřeby dlouhodobé péče, podpůrná doba u dávky otcovské, doba péče o dítě do 4 let věku, doba soustavné přípravy na budoucí povolání na střední a vysoké škole po dobu prvních 6 let tohoto studia po dosažení věku 18 let apd. a také doby, které se vylučovaly před rokem 1986.

Co vám řekne součet evidovaných dob?

Z údaje o součtu evidovaných dob lze orientačně zjistit, zda je ke dni dosažení důchodového věku splněna podmínka minimální potřebné doby pojištění pro nárok na důchod, resp. jak dlouhou dobu důchodového pojištění je nutné ještě získat, aby nárok na něj vznikl.

UPOZORNĚNÍ: Evidovaná doba znamená, že doklad o ní má ČSSZ v evidenci, nikoliv nutně to, že bude započítána do důchodu – to se odvíjí od právní úpravy, která je platná v době nároku na důchod.

Jaké doklady lze zaevidovat v předstihu a které se předkládají až s žádostí o důchod?

Kdykoliv před zahájením řízení o dávku důchodového pojištění lze zaevidovat doklady o době pojištění, a to evidenčními listy důchodového pojištění od zaměstnavatele, nebo doklady o náhradních dobách důchodového pojištění. Doklady prokazující doby důchodového pojištění lze zaevidovat

pouze v případě, že jsou úplně a hodnověrné, je z nich jednoznačně zřejmé, o jakou dobu se jedná, a od kdy do kdy trvala. Dobu péče o dítě do čtyř let jeho věku je možné doložit kdykoliv prostřednictvím formulářů „Čestné prohlášení ženy o době péče o dítě do 4 let věku (péče skončena před 1. 7. 2007)“ či „Čestné prohlášení o době péče o dítě do 4 let věku po 30. 6. 2007“, které jsou dostupné na ePortálu ČSSZ. Všechny v předstihu doložené doklady musí být v originálu nebo v ověřené kopii (ověření mohou pro tyto účely provést zdarma OSSZ). Dostačující je samozřejmě i situace, kdy jsou doklady o době pojištění i náhradních dobách pojištění předloženy až při podání žádosti o důchod.

Proč není v přehledu uveden údaj o studiu na střední škole, když období VŠ studia je zaevidováno?

Ze samotného faktu studia na vysoké škole nevyplývá, v jakém období a rozsahu předcházející studium na střední škole trvalo. Po předložení dokladů, z nichž bude zřejmé, od kdy do kdy středoškolské studium trvalo, bude tato doba zaevidována.

Jak se započítají souběžné doby pojištění?

V případě, kdy se kryjí dvě nebo více dob pojištění (např. souběh zaměstnání a samostatné výdělečné činnosti), lze dobu do celkového součtu započítat pouze jednou. Vyměřovací základy jsou ale započteny z obou činností. Také v případě, kdy se doba pojištění překrývá s náhradní dobou (např. výkon zaměstnání při současně péči o dítě), lze ji do celkového součtu započítat pouze jednou. To zjednodušeně řečeno znamená, že v rámci jednoho kalendářního roku může být započítáno maximálně 365 dní.

Co dělat, když jsem část svého pracovního života odpracoval v cizině?

Údaje o dobách důchodového pojištění ve státech EU nebo státech, se kterými má ČR smlouvu o sociálním zabezpečení, budou ČSSZ vyžádány od příslušných zahraničních nositelů pojištění až v rámci důchodového řízení.

Kde poradí?

Vysvětlení k případným nejasnostem v přehledu dob pojištění a bližší informace o způsobu prokazování chybějících dob pojištění (zaměstnání), vyměřovacích základů od roku 1986 a o podmínkách

nároku na důchod podá kterákoli OSSZ, klientské centrum při ústředí ČSSZ (Křížová 25, 225 08 Praha 5), popř. call centrum ČSSZ, tel. 800 050 248.

ČSSZ v souladu se zákonem sbírá a eviduje řadu různých dokladů a informací, ale hodnotí je až pro potřeby konkrétní důchodové dávky. Toto hodnocení je pak závislé na právní úpravě v době, kdy klientovi vznikne nárok na důchod nebo kdy je

o něj požádáno. Proto je běžnou praxí, že doklady lze předkládat až k žádosti o důchod. Chce-li klient situaci řešit dříve, má možnost se obrátit na pracovníky OSSZ/ČSSZ, kteří poskytnou odbornou radu, jaké náležitosti a požadavky musí jednotlivé doklady splňovat. Dodatečně předložené doklady budou na žádost zhodnoceny kdykoli, a to i po vydání rozhodnutí.

Vydala Česká správa sociálního zabezpečení v březnu 2022.
Aktualizováno v únoru 2024.

